Zo kan een verpleegkundige zich voelen

Uit een brief van een verpleegkundige

Nu ja, laat ik wat van mezelf vertellen. Ik ben dit jaar afgestudeerd op de HBO-V en ben in los dienstverband in X terecht gekomen op een gesloten opnameafdeling voor mannen. Ik heb hier de maanden juli en september gewerkt. In de laatste dagen van juli sprong een jonge jongen doelbewust met z'n hoofd naar beneden van de eerste verdieping (je snapt niet hoe hij het voor elkaar krijgt zichzelf niet op te vangen!), dood dus. We hadden veel met hem meegemaakt, ik kende zijn aanvallen van paniek, hij was nog maar kort uit de separeer waar hij was voor (z'n eigen) veiligheid. Na lang wikken en wegen had hij ook net een R.M.* vanuit dezelfde motieven. Hoewel ik al een uur vrij was toen het gebeurde was het zeker ook voor mijn verantwoording dat hij van de afdeling af was. Die vrijheden had hij in mijn dienst gekregen zonder al te veel overleg. Shit dus, zeker omdat hij volgens mij niet echt dood wilde, hij wist het gewoon niet meer. Z'n sprong was naar aanleiding van het feit dat iemand hem gezegd had terug te gaan naar de afdeling. De afdeling was confronterend en ik denk dat dat hem in paniek bracht.

Na deze gebeurtenis was ik vijf weken van de afdeling weg vanwege ander werk (in een winkel) en vakantie. Ik had hierdoor het gevoel vreselijk veel alleen te moeten verwerken. Ik was veel liever uitgebreid ter verantwoording geroepen en had allerlei vervelende situaties mee willen maken (b.v. groepsgesprek n.a.v. deze suïcide), de begrafenis enz. dan op zo'n manier er heel ver van weg te zijn. Toen ik dan ook na vijf weken weer terug kwam wilde ik precies weten wat er n.a.v. het gebeuren nog gezegd en gedaan was. Niet iedereen bleek er nog zo mee bezig te zijn als ik, de dagelijkse zaken gingen door, ook voor mij. Tot we na nog eens 1 ½ week weer opschrokken van de tweede geslaagde suïcide. Wéér iemand met een R.M. en (beperkte) vrijheden. Net een maand op de afdeling en hij hangt zich op in het bos na twee dagen (daar) omzwerven. ''t Is op hoor', had hij gezegd, 'de spankracht is er uit'. Jaja zo reageerde iedereen (ik in elk geval), wat zijn je plannen zoal verder, 'afwachten maar'. Uiteindelijk kwam hij tot de conclusie dat de hulpverleners vooral onmachtig zijn en ieder in z'n isolement blijft zitten. Al met al (achteraf) opgeteld leek het een berekende daad. Misschien hierdoor, misschien omdat ik die week niet werkte heeft deze suïcide de minste indruk op me gemaakt hoewel ik evenals na de eerste alles haarscherp voor ogen kreeg wat ik van hem gezien had, wat hij me gezegd had, hoe hij liep, zat enz.

Zijn familie was woedend op de instelling en op belangstelling onzerzijds bij de begrafenis werd geen prijs gesteld.

Die week daarop ging ik de wacht in, hij was ineens verdwenen, al z'n naambordjes (op de deur; bij de medicijnen) waren weg, z'n bed leeg. Dit werd mijn tweede wacht in korte tijd, de eerste was relaxed geweest, nu was ik veel meer op m'n quivive, ik was ook de enige gediplomeerde in het paviljoen (boven een leerling, ik met nog een leerling samen op de gesloten opname). Nou deze wacht zal ik niet snel vergeten. Ik liep al meer rondes dan anders, met name de mensen die als suïcidaal bekend stonden hielden we in de gaten. toen hoorden we om ± 11.30 uur (vroeg dus nog) de douche lopen. 'Er staat niemand onder, hoor je 't?' vroeg ik m'n collega 'Ik ga kijken wie er weg is.' (Tjé, nu ik het opschrijf breekt weer het zweet me uit). Ik liep rechtstreeks naar het bed dat leeg bleek.

'Open die deur', Uit pure angst (ik had nog nooit een dode gezien!) liet ik de jongen met wie ik werkte voorgaan.' 't Is N, hij heeft zich opgehangen.' Ik wist niet hoe snel ik bij de telefoon moest komen, nachthoofd en hulp. Toen terug, hij was al los, we legden hem neer. Pols gevoeld. 'Hij is dood.' Geen ademhaling ook en - hoewel nog even overwogen - niet de moed te reanimeren. We werden snel weggehaald door de hulp die op kwam dagen. Ik trillen en huilen, m'n collega wat gesloten en in de weer met alles. Ik werd getroost, mensen vol begrip terwijl hij koffie aan het zetten was en ik eigenlijk bij hem wilde zijn. Hij had ook de grootste rotklussen opgeknapt: naar binnen gaan en losknopen. Gek eigenlijk, maar toen we die douche hoorden lopen, wisten we het allebei en de angst (voor de ontdekking) van dat moment was de sterkste emotie rondom het hele gebeuren en vergde werkelijk alles.

De dingen die volgden waren naar (groepsgenoten, team inlichten, recherche, wegvoeren van het lichaam, ontruimen van de douche) maar dat was allemaal veel meer gedeeld, op het moment van beslissingen en openen van de deur waren we samen en niemand méér.

Thuisgekomen heb ik de longen uit m'n lijf gejankt en ben na uren bazelen in slaap gevallen. Hiermee geen enkele last, maar wel met de avond die kwam. En nóg, ik durfde niet alleen te zijn in het donker; terwijl ik altijd zonder problemen naar mijn werk fietste (± 8 km) durfde ik nu niet eens alleen naar de w.c., laat staan een ronde lopen. Ik heb de rondes dus nauwelijks meer alleen gelopen en nu begin ik langzaam maar zeker iets minder angstig te worden in het donker, hoewel dat nog lang niet weg is.

En dan alle overpeinzingen hè, wilde hij écht of niet, wanneer heeft hij het gedaan (hij was vijf kwartier niet gezien, de diensten hadden elkaar in die tijd afgelost). Hij had al gedoucht maar waarom had hij in vredesnaam handdoeken en een nageltang bij zich en hoe heeft hij de laatste dagen rondgelopen, zou hij bang geweest zijn of bang gevonden te worden, had hij zich gerealiseerd wat hij bij anderen losmaakte? (bij ons, bij z'n gezin, op de afdeling). Het waren er verdorie drie in twee maanden! Ik wist er geen raad mee. Drie mensenlevens da's niet te overzien en dan overspoeld worden door (eigen) emoties en ook nog eens verantwoordelijkheid dragen voor de veiligheid van anderen. Dat de éne suïcide drempelverlagend is voor de ander dat is duidelijk, dus worden de veiligheidsmiddelen om 'suïcidale' mensen wat strakker gehandhaafd tot deze epidemie voorbij is. Je blijkt gewoon heel weinig tijd en middelen nodig te hebben om een einde aan je leven te maken.

En als ik ze dan zo op een rij zie, deze drie mensen dan hadden ze één ding gemeenschappelijk en dat is het verlangen naar rust. Simpel en begrijpelijk eigenlijk hè en toch is die daad (zoals ik het ervaar) zo absurd groot, ik kan er gewoon niet goed bij. Zo is ie er, zo is ie er niet.

Ik was overigens blij dat zowel teamleden als mijn huisgenoten, familie enz. er zwaar aan tilden. Ik vind het heel belangrijk dat het (en ik) aandacht krijg omdat het te ingrijpend en te groot is om er zomaar langsheen te gaan.

Nu ('t is twaalf dagen geleden dat de laatste man overleed) is het gebeuren iets minder actueel. Ik hoef het niet tegen iedereen meer te vertellen maar de gevolgen b.v. schrikachtigheid, hoofdpijn, angst in 't donker zijn nog wel actueel en zullen dat ook nog wel blijven. Ik probeer dat maar te accepteren, het slijt wel. Over een paar dagen ga ik weer naar de afdeling. Daar zal alles gewoon doorgaan maar ook daar zal nog wat te slijten zijn, we zullen zien.

oktober 1983

Mathilde Bos

* *R.M. = Rechterlijke Machtiging*